

תנ"ך

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(16x3)	—	48	נקודות
פרק שני	—	(16x2)	—	32	נקודות
פרק שלישי (חובה)	—	(20x1)	—	20	נקודות
סה"כ	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — המנהיגות של משה ודוד (48 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 16 נקודות).

1. קרא שמות, ט"ו, 22-27.

בב ויִסַּע
 מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת־
 כג יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מַיִם: וַיָּבֹאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת
 כד מִיַּם מִמִּרְהָ בִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ מִרְהָ: וַיִּלְנוּ
 כה הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה־נַּשְׁתָּה: וַיַּעַקֵּק אֶל־ה' וַיֹּרְדֵהוּ
 כו ה' עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֵׁם שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסָּהוּ: וַיֹּאמֶר אֶס־שְׂמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה'
 אֱלֹהֶיךָ וְהִיָּשֵׁר בְּעֵינֶיךָ תַעֲשֶׂה וְהִזְנַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשִׁמְרַתָּ כָּל־
 חֻקָּיו כָּל־הַמְחַלָּה אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא־אֲשִׁים עָלֶיךָ כִּי
 כז אֲנִי ה' רַפְּאֵךְ: וַיָּבֹאוּ אֵילֶמָּה וְשֵׁם שְׁתֵּי
 עֲשָׂרָה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם עַל־הַמַּיִם:

א. בקטע שלפניך יש תיאור של חיפוש אחר מקורות מים במדבר.

ציין שלוש שלבים בתיאור החיפוש, והסבר כיצד התנהג משה בכל אחד מהם, ומה אפשר ללמוד על כישורי

ההנהגה שלו. (12 נקודות)

ב. בפסוקים 25-26 נזכרות המילים "חֶק" ו"חֻקִּי". הסבר כיצד מילים אלה רומזות על הסיבה שבגללה לא הביא ה' את

העם ישירות לאילים. (4 נקודות)

שים לב:
המשך הבחינה בעמוד 4

2. קרא במדבר, י"א, 17-1.

א וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאַנְנִים רָע בְּאָזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחַר אַפּוֹ
 ב וַתִּבְעֶר-בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקִצָּה הַמַּחֲנֶה: וַיִּצְעַק הָעַם
 ג אֶל-מֹשֶׁה וַיִּתְּפֹל מֹשֶׁה אֶל-ה' וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ: וַיִּקְרָא שֵׁם-
 ד הַמָּקוֹם הַהוּא תִּבְעֶרָה כִּי-בִעֲרָה בָּם אֵשׁ ה': וְהָאֶסְפָּסָף
 ה אֲשֶׁר בִּקְרָבוֹ הִתְאַוּוּ תְּאוֹוָה וַיֵּשְׁבוּ וַיִּכְפוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ
 ו הַמִּי יֹאכֲלֵנוּ בָּשָׂר: זָכְרָנוּ אֶת-הַדָּגָה אֲשֶׁר-נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנֹס
 ו אֶת הַקִּשְׁאִים וְאֶת הָאֵבֶטְחִים וְאֶת-הַחֲצִיר וְאֶת-הַבִּצְלִים
 ז וְאֶת-הַשּׁוּמִיּוֹם: וְעַתָּה נִפְשָׁנוּ יִבְשָׁה אֵין כֹּל בְּלִתִּי אֶל-הַמֶּן
 ח עֵינֵינוּ: וְהַמֶּן בְּזֶרַע-גֹּד הוּא וְעֵינֵנוּ כְּעֵין הַבְּדֹלָח: שָׁטוּ הָעַם
 ט וּלְקָטוּ וַטַּחְנוּ בְּרִחִים אוֹ דָּכוּ בַּמִּדְבָּה וּבִשְׁלוּ בַּפָּרוֹר וַעֲשׂוּ אֹתוֹ
 י עֲגוֹת וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם לֶשֶׁד הַשָּׁמֶן: וּבִרְדַּת הַטֹּל עַל-הַמַּחֲנֶה
 יא לַיְלָה יֵרֵד הַמֶּן עֲלֵיו: וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת-הָעַם בֹּכֶה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ
 יב אִישׁ לִפְתָּח אָהֳלוֹ וַיַּחַר-אַף ה' מְאֹד וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע: וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה אֶל-ה' לָמָּה הִרְעִיתָ לַעֲבֹדְךָ וּלְמָה לֹא-מִצַּתִּי חֵן בְּעֵינֶיךָ
 יג לְשׁוֹם אֶת-מִשְׁאֵל כָּל-הָעַם הַזֶּה עָלַי: הֲאֵנֹכִי הִרִיתִי אֶת-כָּל-הָעַם
 יד הַזֶּה אֶס-אֲנֹכִי יִלְדֹתִיהוּ כִּי-תֹאמַר אֵלַי שָׂאֵהוּ בַּחֲיוֹן כֹּאֲשֶׁר
 טו יִשָּׂא הָאָמֶן אֶת-הַיֶּנֶק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם:
 יז מֵאֵין לִי בָשָׂר לִתֵּת לְכָל-הָעַם הַזֶּה כִּי-יִבְכוּ עָלַי לֵאמֹר תִּנְהַר-
 יח לָנוּ בָשָׂר וְנֹאכֲלָה: לֹא-אוּכַל אֲנֹכִי לְבַדִּי לִשְׂאת אֶת-כָּל-הָעַם
 יט הַזֶּה כִּי כָבֵד מִמֶּנִּי: וְאֶס-כֹּכֶה וְאֶתְעַשֶּׂה לִּי הֲרֹגִי נָא הָרֹג אֶס-
 כ מִצֵּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאֶל-אַרְאֶה בְּרַעְתִּי:
 כא וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה אֶסְפֶּה-לִּי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל
 כב אֲשֶׁר יָדַעְתָּ כִּי-הֵם זִקְנֵי הָעַם וְשֹׁטְרֵיו וְלִקְחָתָם אֹתָם אֶל-אֹהֶל
 כג מוֹעֵד וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ: וּיְרַדְתִּי וְדִבַּרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאֶצְלָתִי
 כד מִן-הָרֹחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשִׁמְתִּי עֲלֵיהֶם וְנִשְׂאוּ אֹתְךָ בְּמִשְׁאֵל
 הָעַם וְלֹא-תִשָּׂא אֹתָהּ לְבַדְּךָ:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

- א. (1) על פי פסוקים 1-15 שלפניך, הסבר מדוע משה חווה משבר מנהיגות. (4 נקודות)
- (2) יש הטוענים כי המסקנה שמשה מסיק (פסוק 14) היא הצעד הראשון לפתרון המשבר. הסבר קביעה זו. (4 נקודות)
- ב. (1) מהו הפתרון של ה' למשבר שמשה חווה? (3 נקודות)
- (2) האם לדעתך פתרון זה יכול לפתור את המשבר או עלול ליצור בעיה חדשה? נמק את דבריך. (5 נקודות)

טו וישנאה אִמְנוֹן שְׂנֵאָה גְדוֹלָה מְאֹד כִּי גְדוֹלָה
 הַשְּׂנֵאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָה מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אַהֲבָה וַיֹּאמֶר לָהּ אִמְנוֹן
 טז קוֹמִי לִכְנִי: וַתֹּאמֶר לוֹ אֶל־אוֹדֹת הָרֵעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
 מֵאַחֲרֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ עִמִּי לְשַׁלְּחָנִי וְלֹא אֵבָה לִשְׁמֹעַ לָהּ:
 יז וַיִּקְרָא אֶת־נַעֲרוֹ מִשְׁרָתּוֹ וַיֹּאמֶר שְׁלַח־נָא אֶת־זֹאת מֵעָלַי
 יח הַחוּצָה וְנַעַל הַדֹּלֶת אַחֲרֶיהָ: וְעָלֶיהָ כְּתַנֵּת פָּסִים כִּי כֵן
 תִּלְבָּשֶׁן בְּנוֹת־הַמֶּלֶךְ הַבְּתוּלוֹת מַעֲלִים וַיֵּצֵא אוֹתָהּ מִשְׁרָתּוֹ
 יט הַחוּץ וְנַעַל הַדֹּלֶת אַחֲרֶיהָ: וַתִּקַּח תָּמָר אֶפֶר עַל־רֹאשָׁהּ
 וּכְתַנֵּת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרְעָה וַתִּשֶׂם יָדָהּ עַל־רֹאשָׁהּ
 כ וַתֵּלֶךְ הַלֹּךְ וְזַעֲקָה: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם אַחִיהָ הָאִמְנוֹן
 אַחִיךָ הִיָּה עִמָּךְ וְעַתָּה אַחֲוֵתִי הַחֲרִישִׁי אַחִיךָ הוּא אֶל־תִּשְׁתִּי
 אֶת־לִבְךָ לְדַבֵּר הַזֶּה וְתִשָּׁב תָּמָר וְשִׁמְמָה בֵּית אַבְשָׁלוֹם
 כא אַחִיהָ: וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּחֲר לוֹ
 כב מְאֹד: וְלֹא־דִבֶּר אַבְשָׁלוֹם עִם־אִמְנוֹן לְמַדַּע וְעַד־טוֹב כִּי־
 שָׂנֵא אַבְשָׁלוֹם אֶת־אִמְנוֹן עַל־דְּבַר אֲשֶׁר עָנָה אֶת תָּמָר
 כג אַחֲתּוֹ: וַיְהִי לִשְׁנָתִים יָמִים וַיְהִי גִזְזִים לְאַבְשָׁלוֹם
 בִּבְעַל חֲצוֹר אֲשֶׁר עִם־אֶפְרַיִם וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם לְכָל־בְּנֵי
 כד הַמֶּלֶךְ: וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא גִזְזִים
 כה לְעַבְדְּךָ יֶלֶךְ־נָא הַמֶּלֶךְ וְעַבְדִּי עִם־עַבְדְּךָ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־
 אַבְשָׁלוֹם אֶל־בְּנֵי אֶל־נָא נֶלֶךְ כָּלְנוּ וְלֹא נִכְבַּד עָלֶיךָ וּפְרִיץ־
 כו בּוֹ וְלֹא־אַבָּה לִלְכֹת וַיְבַרְכֵהוּ: וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְלֹא יֶלֶךְ־
 נָא אֲתָנוּ אִמְנוֹן אַחִי וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה יֶלֶךְ עִמָּךְ:
 כז וּפְרִיץ־בּוֹ אַבְשָׁלוֹם וַיִּשְׁלַח אֹתוֹ אֶת־אִמְנוֹן וְאֵת כָּל־בְּנֵי
 כח הַמֶּלֶךְ: וַיֵּצֵאוּ אַבְשָׁלוֹם אֶת־נַעֲרָיו לְאֹמֹר רֹאוּ־
 נָא כְּטוֹב לִב־אִמְנוֹן בֵּינִי וְאָמַרְתִּי אֵלֶיכֶם הֲכֹן אֶת־אִמְנוֹן
 וְהִמַּתֶּם אוֹתוֹ אֶל־תִּירָאוּ הַלּוֹא כִּי אֲנִכִּי צִוִּיתִי אֲתֶכֶם
 כט חִזְקוּ וְהָיוּ לְבְנֵי־חַיִּל: וַיַּעֲשׂוּ נַעֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לְאִמְנוֹן כַּאֲשֶׁר
 צִוָּה אַבְשָׁלוֹם וַיִּקְמוּ כָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּרְכְּבוּ אִישׁ עַל־
 ל פָּרָדִים וַיִּנָּסוּ: וַיְהִי הַמָּה בְּדֶרֶךְ וְהַשְׁמַעְיָה בָּאָה אֶל־דָּוִד
 לְאֹמֹר הִנֵּה אַבְשָׁלוֹם אֶת־כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא־נֹתֵר מֵהֶם
 לא אֶחָד: וַיִּקֶּם הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדִיו וַיִּשְׁכַּב

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

לב ארצה וכל-עבדיו נצבים קרעי בגדים: ויען
 יונדב ופן-שמעה אחי-דוד ויאמר אל-יאמר אדני את כל-
 הנערים בני-המלך המיתו כי-אמנון לבדו מת כי-על-פי
 לג אבשלום היתה שימה מיום ענתו את תמר אחותו: ועתה
 אל-ישם אדני המלך אל-לבו דבר לאמר כל-בני המלך מתו
 כי-אם אמנון לבדו מת:

א. בקטע שלפניך יש ביקורת מרומזת על דוד.

הבא מן הקטע ראייה לביקורת על הדרך שבה דוד מתנהל עם ילדיו וראיה לביקורת על המנהיגות שלו, והסבר כל אחת

מן הראיות. (8 נקודות)

ב. קרא פסוקים 20-28 שלפניך.

יש הטוענים כי אבשלום פעל למען תמר אחותו, ויש הטוענים כי הוא פעל למען האינטרס האישי שלו.

הסבר כל אחת מן הטענות, ובסס אותן על הכתוב. (8 נקודות)

וַאֲדֹנִיָּה בֶן־חַגִּית
מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וְחֻמָּשִׁים
וְאִישׁ רֹעִים לִפְנָיו: וְלֹא־עָצְבוּ אָבִיו מִיָּמָיו לֵאמֹר מִדּוֹעַ כִּכָּה
עֲשִׂית וְגַם־הוּא טוֹב־תָּאֵר מְאֹד וְאִתּוֹ יִלְדָּה אַחֲרִי אֲבִשְׁלוֹם:
וַיְהִיו דְּבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וְעִם אֲבִיתָר הַכֹּהֵן וַיַּעֲזְרוּ
אֹתוֹ אַדְנִיָּה: וַעֲדוֹק הַכֹּהֵן וּבְנֵיהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְנָתָן הַנָּבִיא
וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגְּבוּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ עִם־אֲדֹנִיָּה: וַיִּזְבַּח
אֲדֹנִיָּה צֹאן וּבָקָר וּמְרִיא עִם אֲבִן הַזֹּחֶלֶת אֲשֶׁר־אֵצֶל עֵין
רֹגֵל וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־אֲחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלִכְל־אֲנָשֵׁי יְהוּדָה עַבְדֵי
הַמֶּלֶךְ: וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנֵיהוּ וְאֶת־הַגְּבוּרִים וְאֶת־שְׁלֹמֹה
אֲחָיו לֹא קָרָא: וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־בֶּת־שֶׁבַע אִם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר
הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ כִּי מֶלֶךְ אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית וַאֲדֹנֵנוּ דָּוִד לֹא יָדַע:
וְעַתָּה לְכִי אִיעֲצֶךְ נָא עֵצָה וּמַלְטִי אֶת־נַפְשְׁךָ וְאֶת־נַפְשׁ בְּנִךְ
שְׁלֹמֹה: לְכִי וּבֹאִי אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא־אַתָּה
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לְאֹמֶתְךָ לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְנִךְ יִמְלֹךְ
אַחֲרַי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּאִי וּמִדּוֹעַ מֶלֶךְ אֲדֹנִיָּהוּ: הִנֵּה עוֹדֶךָ
מִדְּבַרְתְּ שֵׁם עִם־הַמֶּלֶךְ וְאֲנִי אָבוֹא אַחֲרֶיךָ וּמְלֹאתִי אֶת־
דְּבָרֶיךָ: וְתָבֹא בֶת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחֲדָדָה וְהַמֶּלֶךְ יָקֹן מְאֹד
וְאֲבִישָׁךְ הַשְׁוֹנֵמִית מִשְׁרַת אֶת־הַמֶּלֶךְ: וְתִקְּדִי בֶת־שֶׁבַע
וְתִשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ: וְתֹאמַר לוֹ אֲדֹנִי אַתָּה
נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ לְאֹמֶתְךָ כִּי־שְׁלֹמֹה בְנִךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי
וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּאִי: וְעַתָּה הִנֵּה אֲדֹנִיָּה מֶלֶךְ וְעַתָּה אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ לֹא יָדַעְתָּ: וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן לָרֶב וַיִּקְרָא לְכָל־
בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְאֲבִיתָר הַכֹּהֵן וּלְיֹאָב שֶׁר הַצָּבָא וּלְשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ
לֹא קָרָא: וְאַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עֵינִי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד
לָהֶם מִי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּאִי אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו: וְהִיא כִשְׁכַּב
אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו וְהִיִּיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֲטָאִים: וְהִנֵּה
עוֹדְנָה מִדְּבַרְתָּ עִם־הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא בָּא: וַיִּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר הִנֵּה נָתָן הַנָּבִיא וַיָּבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ עַל־
אִפּוֹ אֲרֻצָּה: וַיֹּאמֶר נָתָן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַתָּה אָמַרְתָּ אֲדֹנִיָּהוּ
יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּאִי:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

כה כי יִרְדּוּ הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר
וּמְרִיא־וְצֹאן לָרֶבֶךְ וַיִּקְרָא לְכָל־פָּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְשָׂרֵי הַצָּבָא
וּלְאֲבֵיתָר הַכֹּהֵן וְהַנֹּסֵם אֲכָלִים וְשִׁתִּים לִפְנֵי וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ
כו אֲדֹנָיֵהוּ: וְלִי אֲנִי־עֲבָדְךָ וְלַעֲדֹק הַכֹּהֵן וּלְבִנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
כו וּלְשִׁלְמָה עֲבָדְךָ לֹא קָרָא: אִם מֵאֵת אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ נָהִיָּה הַדִּבָּר
הַזֶּה וְלֹא הוֹדַעְתָּ אֶת־עֲבָדֶיךָ מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֲדֹנֵי־הַמֶּלֶךְ
כח אַחֲרָיו: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר קִרְאוּ־לִי לְבַת־שֶׁבַע וּתְבֹא
כט לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּתַעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיִּשְׁבַּע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חֲיֵי־
ל הָאִשָּׁה־פָדָה אֶת־נַפְשִׁי מִכָּל־צָרָה: כִּי כֹאשֶׁר נִשְׁפָּעֵתִי
לֶךְ בָּהֶּ: אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־אֶמַּד כִּי־שִׁלְמָה בְּנִךְ יִמְלֹךְ אַחֲרָי
לא וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי תַּחְתָּי כִּי כֵן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה: וַתִּקַּד
בֶּת־שֶׁבַע אֶפֶס אֶרֶץ וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ וַתֹּאמֶר יְחִי אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ
דָּוִד לְעַלְמָם:

השאלה "מי יושב על כסא אדני המלך אחרי" (פסוק 20) מניעה את העלילה בקטע שלפניך.

- א. (1) על פי הקטע שלפניך, הסבר מדוע היה אֲדֹנִיָּה זכאי למלוך, ומדוע היה שִׁלְמָה זכאי למלוך. (8 נקודות)
- (2) הסבר מה היה פסול בניסיון של אדניה לתפוס את המלוכה. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)
- ב. לדעתך, למי מן הדמויות המוזכרות בקטע הייתה ההשפעה הרבה ביותר על ההחלטה מי יירש את דוד? נמק את תשובתך ובסס אותה על הכתוב. (4 נקודות)

פרק שני — נשים במקרא (32 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 5-7 (לכל שאלה — 16 נקודות).

5. קרא בראשית, כ"ד, 15-27.

טו ויהי הוא
טז טרם בלה לדבר והנה רבקה יצאת אשר ילדה לבתואל
טז בן-מלכה אשת נחור אחי אברהם וכדה על-שכמה: והנער
טז טבת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותהרר העינה
יז ותמלא בדה ותעל: וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמלאיני
יח נא מעט-מים מפדך: ותאמר שמה אדני ותמהר ותהרר בדה
יט על-ידה ותשקהו: ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך
כ אשאב עד אס-כלו לשותת: ותמהר ותער בדה אל-השקת
כא ותדן עוד אל-הבאר לשאב ותשאב לכל-גמליו: והאיש
כב משתאה לה מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אס-לא:
כג ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב בקע
כג משקלו ושני צמידים על-ידיה עשרה זהב משקלם: ויאמר
כד בת-מי את הגידי נא לי היש בית-אביך מקום לנו ללון:
כד ותאמר אליו בת-בתואל אנכי בן-מלכה אשר ילדה לנחור:
כה ותאמר אליו גס-תבן גס-מספוא רב עמנו גס-מקום ללון:
כו ויקד האיש וישתחו לה': ויאמר ברוך ה' אלהי אדני
כז אברהם אשר לא-עזב חסדו ואמתו מעם אדני אנכי בדרך
נחמי ה' בית אחי אדני:

א. ציין שלוש מעלות של רבקה שבזכותן היא נבחרה להיות אשתו של יצחק. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

ב. (1) קרא את דבריה של פ' גלפז-פלר שלפניך.

רבקה אינה ניכרת בדיבורה אלא במעשיה. [...] ישנה זיקה בין מעשי אברהם למעשי רבקה.

(פ' גלפז-פלר, "שני צעפים", מתוך הספרייה הווירטואלית של מט"ח 18528 <http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=18528>)

על פי המאמר של גלפז-פלר, הבא שתי דוגמאות לדמיון בין מעשי רבקה ובין מעשי אברהם (תוכל להיעזר

בבראשית, י"ב, 5-1; י"ח, 8-1). (8 נקודות)

(2) לדעתך, מה הדמיון בין מעשי רבקה ובין מעשי אברהם תורם לדמותה של רבקה? (2 נקודות)

6. קרא במדבר, כ"ז, 11-11.

א וַתִּקְרַבְנָה בָּנוֹת צִלְפָּחַד
 ב בֶּן־חֲפֹר בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן־
 יִסָּסָף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בָּנָתָיו מַחֲלָה נַעֲמָה וְחִגְלָה וּמִלְכָּה וְתִרְצָה:
 ב וַתַּעֲמִדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֵי אֱלֹעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנֵי הַנְּשִׂאִים וְכָל־
 ג הָעֵדָה פָּתַח אֱהֹל־מוֹעֵד לֵאמֹר: אֲבִינוֹ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא־
 הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנּוֹעֲדִים עִלֵּיהֶם: בְּעֵדַת־קֶרֶחַ כִּי־בַחֲטָאוֹ
 ד מֵת וּבָנָיִם לֹא־הָיוּ לוֹ: לָמָּה יִגְרַע שֵׁם־אֲבִינוֹ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ
 ה כִּי אֵין לוֹ בֶּן תִּנְהַלְנוּ אֹחֶזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוֹ: וַיִּקְרַב מֹשֶׁה
 אֶת־מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי ה':
 ז וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: בְּנֵי צִלְפָּחַד דְּבַרְתָּ נָתַן תִּתֵּן
 ח לָהֶם אֲחֹזָה נַחֲלָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִיהֶם וְהִעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת
 ט אֲבִיהֶן לָהֶן: וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר לֵאמֹר אִישׁ כִּי־יָמוּת וּבֶן־
 י אֵין לוֹ וְהִעֲבַרְתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְבֵתוֹ: וְאִם־אֵין לוֹ בֵּת וּנְתַתֶּם
 י אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאָחָיו: וְאִם־אֵין לוֹ אָחִים וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
 יא לְאָחֵי אָבִיו: וְאִם־אֵין אָחִים לְאָבִיו וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְשֹׂאֲרוֹ
 הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וִירֵשׁ אֹתָהּ וְהָיְתָה לְבֵנִי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת
 מִשְׁפָּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה:

- א. (1) על פי הקטע שלפניך, בנות צלפחד השיגו הישג נכבד במאבקן. הסבר מה היה ההישג שלהן. (4 נקודות)
 (2) קרא גם במדבר, ל"ו, 8-8.

על פי פסוקים אלה אפשר לטעון כי לפסיקה שניתנה לבנות צלפחד נוסף תנאי מגביל. הסבר טענה זו ובסס אותה על הכתוב. (4 נקודות)

- ב. (1) קרא את המדרש שלפניך על **במדבר**, כ"ז, 4.

"תנה לנו אחזה", ר' נתן אומר: יפה כוח נשים מכוח אנשים: אנשים אומרים: "נְתַנָּה ראש ונשובה מצרימה" (**במדבר**, י"ד, 4) ונשים אומרות – "תְּנֵה לנו אחזה בתוך אחי אבינו".

(ספרי, פרשת פנחס, כ"ז)

על פי המדרש, הסבר את דברי הנשים לעומת דברי האנשים, וציין מהו הערך הבא לידי ביטוי בדבריהן.

(6 נקודות)

- (2) האם הערך שצינת בתת־סעיף (1) רלוונטי לימינו? נמק את דברך. (2 נקודות)

וַיֹּאמֶר-לֵה הַמֶּלֶךְ מֶה-לָּךְ וַתֹּאמֶר
אֲבֹל אִשָּׁה-אֶלְמָנָה אֲנִי וַיְמָת אִישִׁי: וּלְשַׁפְּחָתְךָ שְׁנֵי בָנִים
וַיִּנְצְוּ שְׁנֵיהֶם בְּשָׂדֶה וְאִין מִצִּיל בֵּינֵיהֶם וַיְכּוּ הָאֶחָד אֶת-הָאֶחָד
וַיְמָת אֹתוֹ: וְהִנֵּה קָמָה כָּל-הַמִּשְׁפָּחָה עַל-שַׁפְּחָתְךָ וַיֹּאמְרוּ
תָּנִי וְאֶת-מִכָּה אַחִיו וְנִמְתְּהוּ בְּנַפְשׁ אַחִיו אֲשֶׁר הָרַג וְנִשְׁמִידָה
גַּם אֶת-הַיּוֹרֵשׁ וְכָבוּ אֶת-גַּחְלָתִי אֲשֶׁר נִשְׁאַרָה לְבִלְתִּי שׁוֹם-
לְאִישִׁי שֵׁם וְשִׁאֲרִית עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה: וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֶל-הָאִשָּׁה לְכִי לְבֵיתְךָ וְאֲנִי אֶצְוֶה עֲלֶיךָ: וַתֹּאמֶר
הָאִשָּׁה הִתְקוּעִית אֶל-הַמֶּלֶךְ עָלַי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הָעוֹן וְעַל-בֵּית
אָבִי וְהַמֶּלֶךְ וְכִסְאוֹ נָקִי: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַמְדַּבֵּר
אֲלֶיךָ וְהִבֵּאתָ אֵלַי וְלֹא-יִסִּיף עוֹד לִגְעַת בְּךָ: וַתֹּאמֶר יוֹכָד-
נָא הַמֶּלֶךְ אֶת-הָאֱלֹהִים מִהֲרַבִּית גֹּאֵל הַדָּם לְשִׁחַת וְלֹא
יִשְׁמִידוּ אֶת-בְּנֵי וַיֹּאמֶר חִי-הָאֱסִיפֹל מִשְׁעֶרֶת בְּנֶךָ
אַרְצָה: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה תְּדַבֵּר-נָא שַׁפְּחָתְךָ אֶל-אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
דָּבָר וַיֹּאמֶר דַּבְּרִי: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה וְלָמָּה
חִשְׁבָתָה כְּזֹאת עַל-עַם אֱלֹהִים וּמִדַּבֵּר הַמֶּלֶךְ הַדָּבָר הַזֶּה
כַּאֲשֶׁם לְבִלְתִּי הָשִׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת-נִדְחוֹ: כִּי-מוֹת נָמוּת וְכֻמִּים
הַנִּגְדִּים אֶרְצָה אֲשֶׁר לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא-יִשָּׂא אֱלֹהִים נַפֶּשׁ וְחֹשֶׁב
מַחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח: וְעַתָּה אֲשֶׁר-בָּאתִי לְדַבֵּר
אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִי אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה כִּי יֵרָאֵנִי הָעָם וַתֹּאמֶר
שַׁפְּחָתְךָ אֲדַבְּרָה-נָא אֶל-הַמֶּלֶךְ אוֹלִי יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ אֶת-דָּבָר
אֲמָתוֹ: כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַצִּיל אֶת-אֲמָתוֹ מִכַּף הָאִישׁ
לְהַשְׁמִיד אֹתִי וְאֶת-בְּנֵי יָחַד מִנְחַלֹּת אֱלֹהִים: וַתֹּאמֶר שַׁפְּחָתְךָ
יְהִי־נָא דָּבָר-אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לְמִנְחָה כִּי כַּמְלֹאךְ הָאֱלֹהִים
כֵּן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לְשִׁמְעַל הַטּוֹב וְהָדַע וְהָאֱלֹהִים יְהִי
עִמָּךְ: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל-הָאִשָּׁה אֶל-נָא
תִּכְחָדִי מִמֶּנִּי דָּבָר אֲשֶׁר אֲנִכִּי שָׂאֵל אֶתְךָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
יְדַבֵּר-נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הִיד יוֹאֵב אֶתְךָ בְּכָל-
זֹאת וְתַעַן הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר חִי־נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶס־אֲשׁוּ
לְהַמִּין וְלְהַשְׁמִיל מְכָל אֲשֶׁר-דָּבָר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־עַבְדְּךָ יוֹאֵב
הוּא צֹנִי וְהוּא שֵׁם בְּפִי שַׁפְּחָתְךָ אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:
לְעַבְדְּךָ סִבֵּל אֶת-פְּנֵי הַדָּבָר עֲשֵׂה עַבְדְּךָ יוֹאֵב אֶת-הַדָּבָר
הַזֶּה וְאֲדֹנִי חָכֵם כַּחֲכֹמַת מְלָאךְ הָאֱלֹהִים לְדַעַת אֶת-כָּל-
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

א. קרא פסוקים 5-11 שלפניך.

האישה מתקוע אינה מרפה מדוד עד שהיא מקבלת ממנו תשובה שמספקת אותה.
הסבר את שלושת המהלכים של האישה שבאמצעותם היא משכנעת את דוד להתחייב לפניה, ואת תגובת דוד על כל אחד מן המהלכים. (12 נקודות)

ב. קרא פסוקים 18-20 שלפניך, ואת הקטע מדברי ג' שטראוס במאמרו "שלוש נשים חכמות בספר שמואל".
[...] גם מתפנית מביכה זו בשיחה, תפנית העלולה להעלות את חמת המלך [דוד] עליה, יוצאת האישה [מתקוע] בכבוד בזכות חוכמתה. היא נוקטת שני צעדים [...].

(שטראוס, ג', "שלוש נשים חכמות בספר שמואל", **מגדים**, כ"א, עמ' 59)

על פי המאמר של שטראוס, הסבר מה הם שני הצעדים שהאישה מתקוע נוקטת. (4 נקודות)

פרק שלישי — עוצמה והנהגה (20 נקודות)

ענה על שאלה 8 (חובה). (20 נקודות)

8. קרא שמואל ב, כ"א, 1-14.

ויהי

א

רַעַב בְּיָמֵי דָוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקֹשׁ דָּוִד אֶת־
פָּנָיו ה' וַיֹּאמֶר ה' אֶל־שָׂאוּל וְאֶל־בֵּית

הַדְּמִים עַל אֲשֶׁר־הִמִּית אֶת־הַגִּבְעֹנִים: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ
לַגִּבְעֹנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְהַגִּבְעֹנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כִּי
אִם־מִיֵּתֶר הָאֲמֹדִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וַיִּבְקֹשׁ שָׂאוּל

לְהַכֹּתָם בְּקִנְאָתוֹ לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיהוָה: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
הַגִּבְעֹנִים מַה אַעֲשֶׂה לָכֶם וּבְמָה אֲכַפֵּר וּבְרֹכּוֹ אֶת־נַחֲלַת

לָנוּ

ה': וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים אִין־לִי כֶסֶף וְזָהָב עִם־שָׂאוּל וְעִם־
בֵּיתוֹ וְאִין־לָנוּ אִישׁ לְהַמִּית בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר מִה־אַתֶּם

אֹמְרִים אַעֲשֶׂה לָכֶם: וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר כָּלָנוּ
וְאֲשֶׁר דָּמָה־לָנוּ נִשְׁמַדְנוּ מִהַתִּיצֵב בְּכָל־גִּבּוֹל יִשְׂרָאֵל: יִתֵּן־

יָתֵן

לָנוּ שִׁבְעָה אַנְשִׁים מִבְּנוֹי וְהִזְקַעְנוּם לָה' בַּגִּבְעָת שָׂאוּל בְּחִיר
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲנִי אֶתֶּן: וַיַּחְמַל הַמֶּלֶךְ עַל־

מִפִּיבֶשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׂאוּל עַל־שִׁבְעַת ה' אֲשֶׁר בִּינְתָם
בֵּין דָּוִד וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׂאוּל: וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת־שְׁנֵי בָנָיו

רִצְפָּה בַת־אִיָּה אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׂאוּל אֶת־אַרְמֹנִי וְאֶת־
מִפְּבֹשֶׁת וְאֶת־חַמֻּשֶׁת בְּנֵי מִיכָל בַת־שָׂאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה

לְעֹדְרִיאֵל בֶּן־בְּרִזְלִי הַמַּחֲלָתִי: וַיִּתְּנֵם בִּיד הַגִּבְעֹנִים וַיִּקְיַעֵם
בְּהָר לִפְנֵי ה' וַיִּפְּלוּ שִׁבְעָתִים יָחַד וְהֵם הָמָּתוּ בְּיָמֵי קִצִּיר

שִׁבְעָתִים
וְהֵמָּה
בַּתְּחִלָּה

בְּרֹאשֵׁי תַחֲלַת קִצִּיר שְׁעָרִים: וַתִּקַּח רִצְפָּה בַת־אִיָּה אֶת־
הַשֶּׁקֶט וַתִּטְהֹר לָהּ אֶל־הַצֹּר מִתַּחֲלַת קִצִּיר עַד נִתְּן־מִים

עֲלֵיהֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וּלֹא־נִתְּנָה עֹץ הַשָּׁמַיִם לָנוּחַ עֲלֵיהֶם יוֹמָם
וְאֶת־חֵית הַשָּׂדֶה לַיְלָה: וַיַּגֵּד לְדָוִד אֶת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה רִצְפָּה

בַת־אִיָּה פִּלְגָשׁ שָׂאוּל: וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת שָׂאוּל
וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵאֵת בַּעֲלֵי יָבִישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר

תְּלָאוּם שְׁמֹה
פְּלִשְׁתִּים

גָּנְבוּ אֹתָם מִרְחֹב בֵּית־שָׁן אֲשֶׁר תְּלוּם שָׁם הַפְּלִשְׁתִּים
בְּיוֹם הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת־שָׂאוּל בַּגִּלְבָּעַ: וַיַּעַל מִשָּׁם אֶת־

עַצְמוֹת שָׂאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וַיֹּאסְפוּ אֶת־עַצְמוֹת
הַמּוֹקְעִים: וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹת־שָׂאוּל וְיְהוֹנָתָן בְּנוֹ בְּאֶרֶץ

בְּנִימִן בְּצֹלַע בְּקֹבֶר קִישׁ אֲבִיו וַיַּעֲשׂוּ כָל אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ
וַיֵּעָתֶר אֱלֹהִים לְאֶרֶץ אַחֲרֵי־כֵן:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

- א. (1) על פי פסוקים 10-1, הסבר מי אחראי לבצורת, ומה גרם לסיומה. (6 נקודות)
- (2) על פי פסוקים 14-11, הסבר מי אחראי לבצורת, ומה גרם לסיומה. (6 נקודות)

ב. קרא גם **שמואל ב**, כ', 22-16.

על פי המתואר בכל אחד מן הקטעים, הקטע שלפניך **ושמואל ב**, כ', 22-16, הנשים פועלות בדרכים שונות כדי להשיג את מטרטן.

מה הם הערכים שבאים לידי ביטוי בדבריה או במעשיה של כל אחת מן הנשים? הסבר את דבריך. (8 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך